

6161—2/1966. szám alatt arról értesítette a Békés megyei Múzeumok Igazgatóságát, hogy a múzeum fejlesztése érdekében Orosháza Város Tanácsa V. B. nem lakást szolgáló helyiségekből alakított ki azonos értékű cserelakást a lakásalap kártalanítás céljára, ezért a múzeumban lévő szolgálati lakást múzeumi célra kiutalta. Ezt a határozatot Orosháza Városi Tanácsa is megkapta. — Természetesen örömmel kiköltöztem a lakásból, s azt a múzeum céljaira használtuk fel. Ezzel eldől a nagy per. Megnyugodtam.

2. Épületünket a jó gazda gondosságával kezeltük

a) *Tatarozás — karbantartás*

200/1960. szám alatt a következő beadvánnyal fordultam a Múzeumok Központi Gazdasági Igazgatósága Műszaki Csoportjához. Az elmúlt hónapokban a gondos gazda szemével felmértem az épületünk, raktárhelyiségünk és a telek kerítésének állapotát. Az első pillanatban jó karban lévőnek látszottak, alaposabb vizsgálat után kiderült, hogy tatarozásra szorulnak. A javítások elhalasztása feltétlenül káros következményekkel járna. Szerencsére a Műszaki Csoport ellenőre Orosházán járva megerősítette megállapításaimat, és szóban felhatalmazott arra, hogy az orosházi Építőipari Ktsz-szel készíttessen részletes költségvetést. A költségvetést a fenti számú beadványomhoz csatoltam. A feltétlenül szükséges munkákat sürgősségi sorrendben felsoroltam. Az épületek összes nyílászárói külső felének mázolása és minden helyiség festése a legfontosabb. Sorrendben utána a 31 m hosszú téglakerítés készítése és a 18 m hosszúságú deszkakerítés következik. A sort a tető bádogcsatornázása zárta le. E munkák 43 000 forintos költségvetés keretében elkészültek. Az építető annak idején elmondta, hogy az alap és a lábazati falak részére mészkövet rendelt, és helyette puha homokkővet szállítottak. A fagyok elmúltával nem győztük a fal tövénél a járdát söpörni. Ezért minden koratavasszal nyírfasöprűvel jó erősen lesöpörtem a hullani készülő homokkő darabkákat. Később a fagyok elmúltával kalapáccsal gyengén megkopogtattam a lábazat köveinek felületét és erősen megsöpöröztem. De egy másik karbantartási feladatra is rájöttem. Gyors esőzés után a palatető itt-ott befolyt. A szakemberek sem tudták megjavítani. Minden nagyobb esőben felmentem a padlásra, és kisebb-nagyobb edényt tettem oda, ahol csurgott a tető. Vagy palákat fektettem le, hogy a lehulló esőcseppek szétszóródjanak. Kevés fáradsággal megmentettem a helyiségeink mennyezetét a beázástól.

b) *A fertőző könnyező fagombával is hadakozni kellett*

Az 1960-as évek vége felé arra lettünk figyelmesek, hogy a volt Schwarzféle konyha és cselédszoba parkettái között valamiféle kúszónövény ütötte fel a fejét. Valahogyan megtudtuk, hogy egy veszedelmes, fertőző gomba,

a könnyező fagomba támadta meg az épületet. Annyit sikerült megtudnunk az eddig még nem látott furcsa növényfeleségről, ha például egy pincében kezdi el pályafutását, ahol kevés fából készült berendezés van, képes a villanyvezeték mellett felkúszni a padlásra, ahol a tetőzet faanyagát el tudja pusztítani. Azt is megtudtam, hogy fertőző és hatáságilag üldözendő, ezért feltétlenül be kell jelenteni. Annak rendje-módja szerint be is jelentettem, és hivatalból egy vegyész-mérnök jött ki az orosházi múzeumhoz, aki irányította a fertőtlenítés nagy munkáját.

Az első dolgunk az volt, hogy a megtámadott padlórészt, a rajta fekvő parkettával együtt fölszaggassuk, és a kertben ásott mély gödörbe hordjuk. Ekkor megláttuk a baj okát. A cselédszoba felett, az emeleten fürdőszoba volt. Amikor az megszűnt, a vízvezeték a falban hagyták, csak a legvégét zárták el. Nos, ez az állandóan vízzel telt vezeték a földszinti volt cselédszoba padlója alatt haladva vezetett a konyhába, ahol egy fővezetékbe torkollott. Idők folyamán a cselédszoba padlója alatti cső megrozsdásodott és kilyukadt. Elárasztotta a szobácska földjét. Mindezt mi nem vettük észre. A padló deszkája már lerakáskor fertőzött volt. Évtizedekig nem fejlődhetett a gomba spórája, mert nem kapott nedvességet. Természetesen a felesleges csöveket eltávolítottuk. A mérnök ellátott bennünket pontos, részletes szóbeli és írásbeli utasítással, hogyan történjék a fertőtlenítés. 2—3 megbízható emberrel dolgoztam. Eljárásuk lényege: a megtámadott részt és a közvetlen környékét fölszaggattuk és kihordtuk, de lehetőleg úgy, hogy minden porcikája a gödörbe kerüljön. Minden megtámadott helyiségből a földet kb. 1,5 m mélyen kitalicskáztuk. Az alapfalakat különös gonddal kezeltük. Lepakartuk róla a vakolatot, a csupasz falat kopott seprűvel többszörszön teljesen tisztára söpörtük. Majd hegesztőpisztoly lángjával háromszor végigpásztáztuk minden négyzetcentiméterét. Végül a megadott fertőtlenítő folyadékkal alaposan beitatattuk. A földszinti kiállítás termeinek kb. negyed-részt kellett fertőtleníteni. Nagy és fáradságos munka volt. Nekem a szememet mindig a munkán kellett tartani. Megtörtént, hogy a munkaidő vége felé a fertőzés-gyanús földet nem a talicskába hányták, hanem a helyiség egyik sarkába, és nem fertőzött földdel takarták le. Ilyen esetben, amikor a munkások elmentek, a gyanús földet kitalicskáztam. Amikor a fertőtlenítéssel végeztünk, tiszta földdel megtöltöttük a helyiségeket, annak rendje-módja szerint ismét lepadoltuk és a felületet kiparkettáztuk. Amint a helyreállítási munkákat befejeztük, a vegyész-mérnök átvette tőlünk a munkát, és jegyzőkönyvet vett fel róla. Amint a nagy munkának a városban és környékén híre ment, egymás után kerestek fel olyan vállalatok, intézmények, ahol ugyanez volt a baj. Természetesen segítettünk: a fertőtlenítési utasítást legepeltük, és elláttuk vele a bajba jutottakat.

c) *Az állandó kiállítás belső átépítésre kényszerített*

1969. február 20-án alapos helyszíni vizsgálat után Boreczky László a Múzeumok Központi Igazgatósága Kiállításrendező Csoportjának művészeti vezetője és Vörös Károly levéltáros-muzeológus, a Művelődésügyi Minisztérium Főosztályának megbízottja az érdekeltek legmesszebbmenő meghallgatása után eldöntötték a „Nyolc nemzedék élete Orosházán” c. kiállítás elhelyezését. Megnyílt a lehetőség arra, hogy a múzeum összes helyiségének kihasználásáról egy végleges tervet lehet készíteni. A körületek mérlegeléssel elkészített tervet előszóban és írásban is ismertettem a Járási és Városi Tanács Művelődésügyi Osztályával, a Hazafias Népfront Városi Titkárságával és a Múzeumbarátok Köre néhány tagjával. Egyhangúlag megállapítást nyert, hogy az állandó kiállítást szerencsésebben, jobban nem lehet elhelyezni. Az időszakos kiállítások célszerű elhelyezésével az épület maximálisan felhasználtatik, és az adott körülmények között minden igényt kielégít. Az állandó kiállítás az egész földszintet elfoglalja, összesen 5 nagy helyiséget. Az emeleti összes, tehát 4 helyiség az időszakos kiállítás rendelkezésére áll. Egy kisebb helyiséget pedig az iroda és a szakkönyvtár foglal el. Miután a múzeum helyiségeinek felhasználása véglegesen eldőlt, a készülő állandó kiállítás forgatókönyve, művészeti terve már aszerint készült, valamint a szükséges kisméretű átalakítás terve és kivitelezése is. Az épület belső átalakítását csak vázlatosan ismertetem.

Az utcai 2 szoba közfalán az ajtónyílást lényegesen bővítettük, és a sarki szoba falán egy ajtónyílást vágtunk, hogy a körforgalmat biztosítsuk. A volt kamra és cselédszoba közfalát kidobtuk, miáltal egy takaros helyiséget nyertünk. Ezzel a földszint egymásba nyíló 5 helyiségén keresztül haladva a látogató az udvarra, illetve a kertbe juthat. Az emeleten is a sarki 2 kis helyiség (a volt fürdőszoba és a nyitott erkély) közfalát kidobtuk, és egy takaros kiállítási helyiséget nyertünk. Az emeleti 4 kiállítóhelyiség körforgalmát is biztosítottuk. Ezenkívül az emeleten, az iroda mellett volt egy keskeny üres hely. Lepadlósoltattam, egy ajtót állítottunk be, és egy kis könyvtárfülkét kaptunk. Végül az eddig földes padlószintet kipadoltuk használt deszkaanyagból.

3. Raktárgondok

a) *Az új raktár építése dugába dőlt,
kénytelenek voltunk a meglévőt korszerűsíteni*

A Múzeumok Központi Gazdasági Igazgatóságának 38/1960. szám alatti beadványomban panaszkodtam, hogy az orosházi múzeum raktárai zsúfoltak, bennük a korszerű raktárak követelményeit nem lehet megvalósítani. A fenti nehézségeken csak építkezéssel lehetne segíteni. Amennyiben sem